

Сучасні методи стимулювання бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища

Андрій В. Космірак ^{1*} ● Ольга І. Жук ²

¹ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна). Аспірант кафедри публічного управління та адміністрування.

² Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна). Завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, канд. екон. наук, доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: sales@7dreamsport.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.4.06](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.06)

Авторське право

© 2025 автора

Цей твір
ліцензовано на
умовах Ліцензії
Creative Commons
«Із Зазначенням
Авторства –
Некомерційна 4.0
Міжнародна»
(CC BY-NC 4.0).

У цій статті пропонується всебічний огляд проблем, що виникають у сфері підтримки підприємництва в умовах економічної нестабільності. Підприємства стикаються з низкою викликів, зокрема фінансовою нестабільністю та підвищеними ризиками, змінами в смаках і поведінці споживачів, а також збоями у постачанні та логістиці. Актуальність дослідження підкреслюється потребою в адаптації ділових практик та розробці дієвих методів стимулювання бізнесу. Мета дослідження – розробити комплексний підхід до управління бізнесом в умовах економічної нестабільності та визначити ефективні способи його підтримки. Дослідження сфокусоване на різних аспектах управління бізнесом в умовах невизначеності та виявленні найліпших методів для його заохочення, враховуючи актуальні економічні виклики. Методологія дослідження ґрунтується на порівняльному аналізі, моделюванні та прогнозуванні. Визначено термін стимулювання бізнесу та його задачі. Проаналізовано чинники, які позитивно та негативно впливають на бізнес в умовах економічної нестабільності. До позитивних чинників, що містять державну підтримку відносяться інноваційні процеси, потреби в продукції, доступність фінансування й ефективне управління командою. Негативні фактори містять економічні зміни, інфляцію, політичну нестабільність, нестачу ресурсів, зростаючі ризики та зміни у законодавстві. Проаналізовано методи стимулювання бізнесу за кордоном, досліджено різні підходи до підтримки підприємництва у складні економічні часи. Запропоновано розробку плану вибору методів стимулювання бізнесу, враховуючи характер, етап та цілі державної підтримки. Досліджено діючі урядові програми та ініціативи підтримки підприємництва в Україні та оцінено потенційні вигоди від застосування цих стимулів в умовах економічної нестабільності. Отримані результати показують, що підтримка бізнесу в умовах економічної нестабільності потребує комплексного підходу, який поєднує гнучкість, інноваційність, здатність до адаптації, державну підтримку та ефективне управління ризиками. Подальші дослідження слід спрямувати на аналіз впливу технологічних інновацій на бізнес-процеси, а також на розробку стратегій, які сприяють успішній адаптації до швидких зовнішніх змін, підвищуючи тим самим стійкість та адаптивність підприємств.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

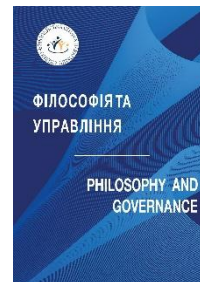
бізнес, методи стимулювання, економічна ситуація, урядові програми, фінансова підтримка, оподаткування, інновації, державне регулювання.

e-ISSN 3041-248X

Philosophy and Governance

<https://www.eu-scientists.com/index.php/fag>

Modern Methods of Business Stimulation in an Unstable Economic Environment

Andrii Kosmirak ^{1*} ● Olha Zhuk ²

¹ Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine). Postgraduate Student of the Department of Public Management and Administration.

² Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine). Head of the Department of Public Management and Administration, PhD in Economics, Associate Professor.

* **Corresponding Author**, e-mail: sales@7dreamsport.ua

ARTICLE INFO

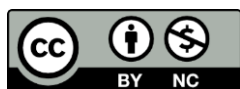
ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.4.06](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.06)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

This article provides a broad look at the challenges within entrepreneurship support during times of economic hardship. The need to adjust business methods and design useful strategies for boosting business processes highlights the study's importance. Businesses must deal with issues like financial volatility and heightened risks, customer preference shifts, and supply chain and logistics interruptions. The goal is to create a thorough approach to business management during economic instability and find efficient ways to offer support. The research examines different parts of business management during uncertain times and finds the best methods for promoting it, while considering today's economic difficulties. The research methods used include comparing data, building models, and making predictions. The meaning of "business incentives" and their goals are explained. Factors that either help or hurt businesses during economic instability are looked at. Positive factors include government assistance, innovation, product demand, the availability of funding, and good employee management. Disadvantages involve economic downturns, rising prices, political turmoil, resource shortages, higher risks, and law changes. Business incentives in other nations are reviewed, and different ways to boost entrepreneurship during tough economic times are explored. The author suggests creating a plan for choosing business incentive strategies, considering the type, phase, and objectives of state aid. Current government programs and efforts to help Ukrainian entrepreneurs are examined, along with how beneficial these incentives could be during economic instability. The results show that helping businesses through economic instability needs a complete approach that involves being flexible, innovative, adaptable, government support, and good risk management. The suggested strategies to boost entrepreneurship will not just strengthen businesses financially and protect employment, but they will also foster sustained economic expansion, the advancement of new technologies and inventions, and the competitiveness and long-term stability of the overall economy. Future studies should examine how technological advancements affect businesses and look at strategies for adapting to fast-paced external changes, helping firms become more robust and flexible.

KEYWORDS

business, incentives, economic situation, government programs, financial support, taxation, innovation, government regulation.

1. Вступ

Світова економіка безперестанно еволюціонує у сучасному глобальному бізнесі, під час економічної нестабільності, породжуючи чимало труднощів. Це, в свою чергу, суттєво впливає на бізнес-процеси динамічне середовище політики, економіки й суспільства, незалежно від розміру організації. В умовах цих змін, кожна компанія намагається зберігати конкурентоспроможність та ефективність, вдаючись до найоптимальніших стратегій для подолання зовнішніх викликів.

Зіткнувшись з такими обставинами як економічні виклики, коливання ринку, курсові зміни, політичні перетворення та пандемія, стає важливим дослідити сучасні методи стимулювання бізнесу. Збільшення фінансування бізнесу, забезпечення конкурентної позиції та забезпечення гнучкості в умовах змінних обставин є життєво важливими для тривалого успіху. Використовуючи ці підходи до пошуку методів стимулювання бізнесу, компанії можуть забезпечити свою конкурентоспроможність, адаптивність до зовнішніх змін та стійкий розвиток, навіть під час кризи.

2. Огляд літературних джерел

Дослідження науковців, які враховують сучасні методи стимулювання бізнесу, виявляють цілий ряд ефективних методів, що особливо важливо в розпал невизначеного економічного середовища. Зокрема, Т. В. Мединська [1] зосереджена на концептуальній основі стимулювання економічного розвитку на регіональному та місцевому рівнях у розпал економічної та соціальної турбулентності. У висновках вона визначила інструменти та способи стимулювання економічної активності, зокрема, вдосконалюючи державну політику на місцевих та регіональних рівнях, визначила роль місцевих органів влади у підтримці підприємництва, залучення інвестицій та адаптації до змін обставин. К. А. Возняковська, М. П. Баряхтар [2, с. 34] у своїй роботі зосередились на ефективній державній підтримці бізнесу, що передбачає не лише надання фінансових ресурсів, а й на створенні сприятливого регуляторного середовища, пристосованого до потреб підприємств, враховується важливість розвитку інфраструктури та підтримки передових технологій як ключових аспектів державної стратегії в цій галузі. Т. Ю. Мельник [3] вивчав аналіз заходів та програм, здійснених Українським урядом підтримки та заохоченням внутрішнього бізнесу у період війни, щоб з'ясувати їх ефективність та обґрунтувати подальші дії в цьому напрямку. Автор підкреслює важливість вдосконалення системи інформації та пошуку державної підтримки бізнесу для заохочення його зростання.

З. Варналій [4, с. 27] вивчав вплив фіскальної політики, реалізованої державою на зростання малих та середніх підприємств. О. М. Краснова, Р. В. Харченко [5, с. 42] класифікували систему підтримки державної підтримки на два основні вектори: інструменти регулювання держав та інструменти підтримки та стимулювання державних підприємств для малих та середніх розмірів. Ця класифікація допомагає визначити склад кожної групи. Ю. Б. Іванов, О. М. Краснова, О. Ю. Полякова, О. В. Тур у своїй роботі [6, с. 21] розробили систематичний підхід до сприяння зростанню малого бізнесу в певному адміністративному регіоні, використовуючи аналіз ієрархічних структур.

Т. О. Мурована [7] досліджувала ключові напрями та шляхи підтримки вітчизняного підприємництва. Зосереджувалась на підтримці, що її запроваджував уряд України, зокрема щодо додаткового фінансування підприємців та запобігання їх масовому банкрутству. С. І. Сергійчук [8, с. 298] досліджував сутність, методи й засоби державного регулювання підприємницької діяльності. П. М. Лашин [9, с. 1176] підкреслив, що стратегічний пріоритет державного регулювання в галузі МСП полягає в тому, щоб забезпечити підтримку державних та середніх підприємств на тих же умовах з великим бізнесом, враховуючи особливості ринкової економіки, а також процеси інтеграції, що відбуваються в сучасному економічному просторі за допомогою форм та методів державних стимулів.

В. В. Лойко [10, с. 228] наголошує на засобах підтримки та розбудови малого і середнього бізнесу в час війни в Україні: державна програма повної або часткової релокації для підприємств,

міжнародні та державні програми фінансування, інвестування і допомоги, зміни в митному законодавстві, вибіркове зменшення та скасування митних зборів, спрощення документальних перевірок, перехід на дистанційні форми праці, електронний документообіг.

Попри різноманітні підходи, певні аспекти залишаються недостатньо дослідженими. Наприклад, бракує оцінки ефективності від використання сучасних методів стимулювання бізнесу в умовах економічної нестабільності.

3. Постановка завдання

Метою дослідження є аналіз сучасних методів підтримки бізнесу в умовах нестабільної економіки. Окрему увагу буде приділено впливу економічної нестабільності на бізнес, а також буде надано поради щодо підвищення ефективності управлінських рішень в таких умовах.

4. Методи та матеріали

Дослідження було засноване на всебічному аналізі наукових праць, що стосуються актуальних способів стимулювання бізнесу. Головною метою було вивчення сучасних методів підтримки підприємництва.

Під час дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: синтезу та системного аналізу – для обґрунтування теоретико-методичних засад та структурно-функціональних особливостей діяльності підприємницьких структур; статистично-економічного та компаративного аналізу – при вивченні передумов, характеристик середовища та факторів функціонування підприємництва; групувань, логічного аналізу, публічного управління – під час опису сучасних методів стимулювання бізнесу, а також при обґрунтуванні стратегічних пріоритетів державної політики стимулювання бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища; системного аналізу задля вдосконалення інституційного забезпечення державного регулювання розвитку економіки.

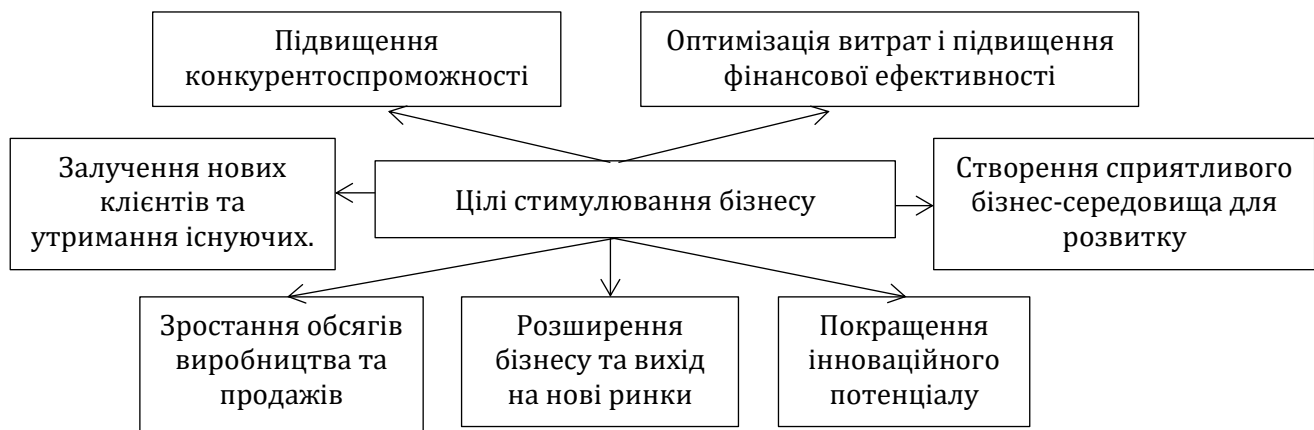
5. Результати та обговорення

Світова економіка регулярно відчуває вплив різноманітних криз: економічних та політичних. Торгівельні війни, санкції, геополітичне напруження, пандемії – все це породжує велику невизначеність, падіння попиту на товари та послуги, коливання курсів валют, інфляцію та інші негативні наслідки. В таких умовах підприємствам необхідно оперативно корегувати свої стратегії задля збереження стабільності та конкурентоспроможності. Діджиталізація суспільства, зокрема, цифровізація, автоматизація процесів та штучний інтелект суттєво змінюють конкурентне середовище. Це спонукає компанії до пристосування нових технологічних реалій, впровадження інноваційних підходів для прискореного зростання.

Надзвичайно важливо розуміти зміни у поведінці споживачів та потреби, які виникають на ринку, особливо в умовах економічного напруження та стрімкого розвитку цифрових технологій. Щоб залишатися конкурентоспроможним підприємствам необхідно змінювати маркетингові стратегії, акцентуючи увагу на методах заохочення попиту. За таких обставин особливого значення набуває державна підтримка підприємництва в нестабільних умовах, що в свою чергу, допомагає не тільки зберегти робочі місця, але й зменшити ризики, пов'язані з економічними труднощами. Під час кризи конкуренція на ринках стає напруженішою і, як результат, компанії змушені активно використовувати сучасні способи стимулювання, включаючи оптимізацію витрат, впровадження нових бізнес-підходів, гнучке управління трудовими ресурсами та адаптацію до нових економічних реалій.

Ці підходи допомагають підприємствам не лише вижити у скрутні часи, а й гарантувати стабільне зростання на тривалу перспективу. Стимулювання бізнесу включає різноманітні інструменти, які надають можливість підприємствам пристосовуватися до мінливого зовнішнього середовища, збільшувати продуктивність, залучати інвестиції та гарантувати стабільне зростання.

Основними цілями стимулювання бізнесу є (рис. 1):

Рис. 1. Основні цілі стимулювання бізнесу

Джерело: авторська розробка.

Економічна нестабільність проявляється у різних формах та може мати серйозні наслідки для підприємств, незалежно від їхніх розмірів або галузей. Успіх сучасних підприємств покладається на різні фактори, що впливають на ймовірність їх діяльності. Ці чинники здатні окреслювати тип розбудови, важелі управління бізнесом, стиль менеджменту й міру впливу, окреслюючи вплив на конкурентне середовище [11, с. 64].

Отже, дія цих факторів є багатогранною та різновекторною, що ускладнює їх виокремлення та оцінювання. Водночас пізнє виявлення факторів впливу на розвиток підприємств здатне негативно позначитись на їх стратегічній перспективі, створити чимало перешкод, що гальмують розвиток або можуть зумовити погіршення їх потенціалу в майбутньому, обмежуючи використання нових можливостей, спрямованість на інновації. Кризові випадки, що нерідко ставлять під загрозу прогрес бізнесу, потребують розгляду та розв'язання. На взаємодію між компаніями та ринковим простором великою мірою впливає їхній поступ. Дослідження ринкового середовища дозволяє всебічно вивчити єдність, взаємозалежність та взаємодію складових ринку, пошук та розвиток нових організаційних форм економічних відносин, керування попитом та пропозицією, механізми самоорганізації основних виробничих одиниць на ефективному режимі управління [12, с. 5].

Розглянемо ключові фактори, які впливають на розвиток бізнесу та фактори економічної нестабільності з позитивної та негативної сторони (табл. 1).

Таблиця 1. Ключові фактори, позитивного та негативного впливу на розвиток бізнесу

Фактори	Позитивні фактори впливу на розвиток бізнесу	Негативні фактори впливу на розвиток бізнесу
Економічна ситуація	Сприятливе економічне середовище дозволяє бізнесу розвиватися та залучати інвестиції	Інфляція, економічні труднощі, зменшення попиту можуть уповільнювати розвиток
Попит на продукцію та послуги	Зростання попиту веде до збільшення прибутків та розширення діяльності.	Падіння попиту через економічні труднощі, зміни у поведінці покупців
Конкуренція	Збільшення конкуренції заохочує до інновацій та покращення продуктів	Надмірна конкуренція чи монополія на ринку можуть зменшити можливості для малого та середнього бізнесу
Інновації та технології	Застосування нових технологій збільшує ефективність та конкурентоспроможність	Висока вартість технологічних інвестицій та обмежений доступ до передових технологій в умовах фінансових труднощів
Фінансова стабільність	Зручний доступ до капіталу та стає фундаментом для розвитку	Підвищені відсоткові ставки, утруднений доступ до фінансування через економічні труднощі
Законодавче та регуляторне середовище	Сприятливі податкові та регуляторні умови сприяють розвитку бізнесу	Часті зміни в законодавстві та податкове навантаження можуть спричинити додаткові витрати і невизначеність

Фактори	Позитивні фактори впливу на розвиток бізнесу	Негативні фактори впливу на розвиток бізнесу
Кадровий потенціал	Кваліфіковані співробітники сприяють розвитку та підвищенню ефективності бізнесу	Труднощі з наймом і утриманням фахівців через соціальні чи економічні проблеми
Державна підтримка	Державні програми підтримки бізнесу заохочують інвестування та розвиток	Нестійкість політичного становища та брак державної підтримки
Інфраструктура та доступ до ресурсів	Розвинена інфраструктура та наявність ресурсів сприяють розвитку бізнесу	Обмежений доступ до сировини, енергії та інфраструктури в умовах економічних криз
Міжнародні зв'язки та глобальні тенденції	Глобалізація ринку відкриває нові перспективи для бізнесу	Геополітичні фактори, торговельні війни, санкції можуть ускладнити доступ на міжнародні ринки
Соціальні та екологічні фактори	Врахування соціальних та екологічних аспектів покращує імідж бізнесу	Зміни в екологічних нормах або соціальних умовах можуть призвести до додаткових витрат для підприємств
Ризики та управління ними	Ефективне управління ризиками гарантує стабільність та зростання бізнесу	Зросли ризики через економічну нестабільність, коливання валютних курсів, санкції

Джерело: сформовано автором на основі [13, с. 93; 14, с. 21; 15, с. 59].

У різних куточках світу підприємства та влада вдаються до різних стратегій і методів для підтримки бізнесу в часи економічних коливань. В країнах ЄС створено розгалужену мережу організацій, котрі регулюють і сприяють розвитку малих та середніх підприємств. Частина з них мають державну форму, а значна кількість – приватні структури. Закордонний досвід показує, що ефективна відповідь на економічні негаразди вимагає комплексного підходу, котрий містить фінансові інструменти, а також структурні зміни, інновації та покращення бізнес-процесів (табл. 2).

Таблиця 2. Зарубіжна практика стимулювання бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища

Стратегії	Інструменти	Країна
Фінансова підтримка бізнесу	Кредити з низькими процентними ставками	США, Великобританія та Німеччина
	Гранти та субсидії	Країни ЄС
	Податкові канікули	Латинська Америка, Азія, Італія та Іспанія
Політика державного стимулювання та підтримки	Програми створення робочих місць	Франція
	Підтримка інновацій	Німеччина
	Міжнародна співпраця та відкриття нових ринків	Японія, Корея
Диверсифікація економіки та бізнес-моделей	Розвиток високих технологій	Ізраїль і Сінгапур
	Агробізнес та відновлювальні джерела енергії	Бразилія, Індія
Цифровізація та автоматизація бізнесу	Підтримка цифрової трансформації	Естонія, Фінляндія
	Використання штучного інтелекту та роботизація	Китай, Японія та Південна Корея
Підтримка малого та середнього бізнесу	Мікрофінансування та інвестиційні платформи	Індія, Африка, Латинська Америка
	Підтримка підприємництва через навчання та консалтинг	США, Канада, Велика Британія

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [16, с. 218; 17, с. 114].

Закордонний досвід підтримки бізнесу в умовах економічної нестабільності містить широкий набір заходів, як-от фінансова підтримка, податкові пільги, стимулювання інновацій, розширення економіки та цифрова трансформація. Яскраві приклади таких стратегій можна бачити у країнах, котрі активно інвестують у розвиток технологій, підтримку малого та

середнього бізнесу, а також забезпечення стабільності економічних структур. Попри складнощі нестабільного економічного становища, Україна, враховуючи досвід закордонних партнерів, має реальну можливість ефективно стимулювати розвиток власного підприємництва.

Щоб бути конкурентоспроможними, бізнес повинен опановувати технологічний розвиток та використовувати відповідні інструменти. Про те, підприємці часто зустрічаються з труднощами через регуляторні вимоги, часті зміни у законодавстві чи збільшення податків, що може ускладнювати їхню роботу. Подолання окреслених проблем криється у площині активної підтримки підприємництва з боку держави. Це передбачає узгоджені дії державних органів для створення комфортних умов для розвитку малого бізнесу: надання заохочень, залучення матеріальних і фінансових ресурсів, а також організацію системної взаємодії різних галузей економіки. Інтеграція універсальних методик стимулювання підприємницької діяльності здатна сприяти сталому розвитку бізнесу й економічній стабільності держави. Методи стимулювання бізнесу в умовах нестабільності економічного середовища зображено на рис. 2.

Рис. 2. Методи стимулювання бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища

Джерело: сформовано автором на основі [18, с. 85; 19, с. 142].

Державна підтримка підприємництва охоплює різноманітні засоби, які надають фінансову підтримку, полегшують доступ до ресурсів, послаблюють регуляторний тиск, стимулюють інновації та технологічний поступ. Важливо, щоб ці заходи були спрямовані на формування стабільного та сприятливого клімату для бізнесу, що дає підприємцям змогу продуктивно працювати навіть за умов економічної нестабільності.

Враховуючи глибину дослідження процесу становлення та розвитку малого та середнього бізнесу, а також беручи до уваги досвід роботи підприємств у економічно розвинених країнах, можливо дійти висновку, що для стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, слід проводити політику найбільшого сприяння його розвитку. Першочерговими

кроками у цьому напрямку може бути усунення адміністративних перешкод.

На основі теорії аналізу ієрархій [20, с. 235] розроблено схему вибору методів стимулювання розвитку бізнесу в Україні згідно з послідовністю порівнянь упорядкованих компонентів (рис. 3).

Отже, методи стимулювання підбираються з огляду на специфіку підприємства, стадію розвитку та заплановану мету державної підтримки. Надання надійної підтримки бізнесу від держави надзвичайно важливе для забезпечення їхньої стабільності та оживлення економіки. Стратегічні кроки, розроблені для зменшення ризиків та підтримки бізнесу в період конфлікту, сприятимуть збереженню робочих місць, підтриманню фінансової стабільності та покращенню довгострокової життєздатності компаній у нестабільний час.

Критерій	Типи стимулювання	Мета стимулювання	Етапи розвитку
Малі та середні підприємства	Дотації, податкові пільги, кредити та субсидії	Створення робочих місць, підтримка експортерів	Початковий етап: спрощена звітність, інфраструктурна підтримка
Великі компанії	Пільгові позики, державні замовлення	Підтримка інновацій, залучення інвестицій	Зрілість: зниження податків, підтримка НДДКР
Початковий етап розвитку бізнесу	Спрощена звітність, пільгові кредити, інфраструктурна підтримка	Створення робочих місць, підтримка експортерів	Розвиток та старт бізнесу
Зрілість бізнесу	Зниження податкового навантаження, залучення інвесторів	Інвестиції в НДДКР, розвиток технологій	Успішне масштабування та стабільний розвиток

Рис. 3. Схема вибору методів стимулювання розвитку бізнесу

Джерело: авторська розробка.

В умовах війни програми підтримки уряду для бізнесу стають ще більш важливими та важливими. Українські підприємства продемонстрували свою здатність протистояти зовнішніми викликами та наполегливо працювати в їх діяльності, прагнучи пристосуватися до розвиваючого ландшафту ринку товарів та послуг. Але щодня вони стикаються з новими труднощами конфлікту. У табл. 3 наведено діючі програми державної підтримки бізнесу державою.

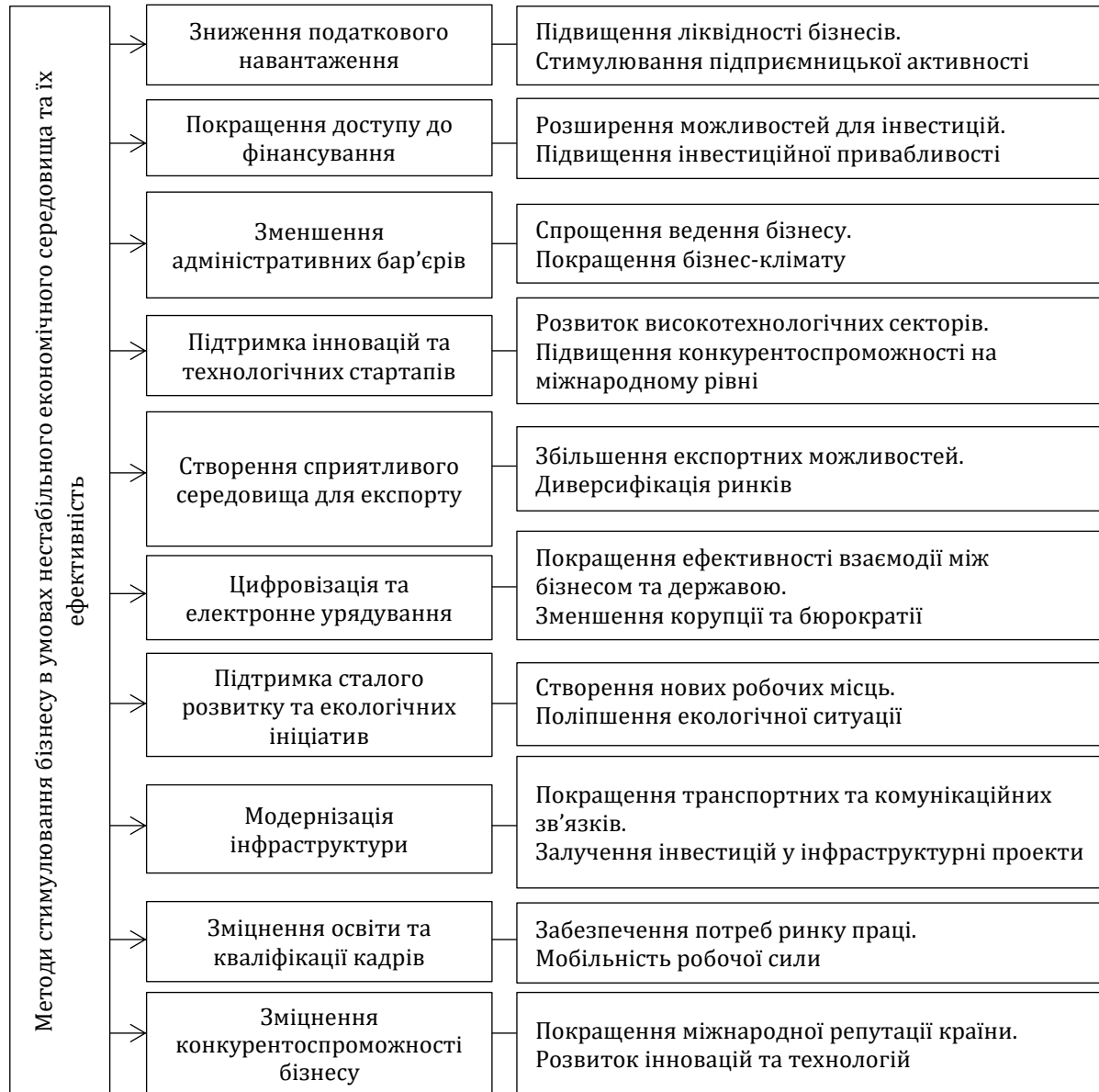
Таблиця 3. Діючі урядові програми та ініціативи з підтримки бізнесу в Україні

Програми та ініціативи	Результат
Програма «Доступні кредити 5-7-9%»	Можливість отримати позики під вигідні відсотки: 5%, 7% чи 9% річних, що залежить від категорії того, хто бере позику
Грантові програми «єРобота»	Заснування чи масштабування власної справи
Програма компенсації аграріям за придбання української техніки та обладнання	Програма відшкодування аграріям за купівлю української техніки та обладнання
Грантова програма «Власна справа»	Надає гранти для започаткування або розширення бізнесу з обов'язковим створенням нових робочих місць
Програма «єОселя»	Стимулює розвиток будівництва та суміжних сфер.
Програма підтримки експортерів «Зроблено в Україні»	Сприяє експорту товарів, пропонуючи страхування ризиків експорту й інші фінансові інструменти задля стимулювання вивезення з України несировинної продукції
Розвиток індустріальних парків	Стимулює розвиток промисловості та залучення інвестицій у регіони
Програма «Шкільний автобус»	Забезпечує соціальну підтримку і дає поштовх машинобудуванню
Маркування товарів «Зроблено в Україні»	Збільшує впізнаваність та сприяє поширенню попиту на вітчизняні вироби.

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [21, с. 57; 22].

Ці програми спрямовані на підтримку та розбудову бізнесу, сприяння економічному піднесенню та залучення інвестицій у різні галузі економіки. Запропоновані вище шляхи

стимулювання бізнесу в умовах нестабільності дадуть конкретні позитивні результати (рис. 4).

Рис. 4. Ефективність використання методів стимулювання бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища

Джерело: авторська розробка.

Загалом, реалізація запропонованих заходів значно поліпшить бізнес-клімат в Україні, прискорить економічне зростання, сприятиме приходу інвестицій, збільшенню кількості робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на світовому рівні. Це дасть змогу державі досягти більш стабільного економічного розвитку та забезпечити сталий поступ у майбутнє.

6. Висновки

Встановлено, що стимулювання підприємництва – багатоаспектний процес, який охоплює фінансові, маркетингові, організаційні та інноваційні інструменти. Вони взаємопов'язані та спрямовані на досягнення спільної мети – підвищення ефективності бізнесу та його стійкості в умовах економічної нестабільності.

З'ясовано, що актуальні методи підтримки бізнесу в нестабільній економічній ситуації є надзвичайно важливими для забезпечення економічної стабільності та розвитку підприємництва. В умовах глобальних економічних викликів, політичної турбулентності та

внутрішніх криз, ефективні інструменти державної підтримки можуть стати основою для подолання негативних наслідків та формування сприятливого бізнес-клімату.

Визначено, що ключові шляхи стимулювання включають: податкові пільги та знижки, які дають бізнесу можливість зекономити кошти та спрямувати їх на розширення; державне фінансування, зокрема пільгові кредити й гранти, котрі забезпечують малим та середнім підприємствам доступ до потрібних інвестицій у непрості економічні періоди; спрощення адміністративних процесів, що послаблює бюрократичний тиск та збільшує результативність бізнесу; інвестиційні програми й розбудова інфраструктури для розвитку технологій, інновацій та експортно-спрямованих підприємств; цифровізація й підтримка інновацій, які дозволяють бізнесам пристосуватися до сучасних умов та здобути конкурентні переваги через сучасні технології.

Натомість вкрай важливо, щоб державна підтримка була цільовою та ефективною, з мінімізацією ризиків корупції та прозорістю процедур. Тільки у поєднанні з адаптацією бізнесу до реалій сьогодення та дієвим менеджментом, державні стимули здатні дати очікувані результати та забезпечити стабільність економічної системи країни в умовах глобальних викликів.

Запропоновані шляхи стимулювання підприємництва допоможуть не тільки покращити фінансове становище компаній та зберегти робочі місця, але й забезпечать тривале економічне зростання, розвиток нових технологій та інновацій, підвищення конкурентоспроможності та стійкості економіки в цілому. Вони сприятимуть формуванню здорового бізнес-клімату, зменшенню корупції та бюрократії, а також покращенню умов для розвитку підприємництва в умовах економічної нестабільності.

Подальші дослідження мають зосереджуватися на систематичному моніторингу та оцінці результативності державної підтримки підприємництва.

References

1. Medynska, T. V. (2022). Kontseptualni zasady stymuliuvannia ekonomichnoho zrostannia na rehionalnomu i mistsevomu rivniakh v umovakh nestabilnosti [Conceptual framework for stimulating economic growth at the regional and local levels in the context of instability]. *Akademichni vizii – Academic visions*, (26). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14500362> (in Ukrainian)
2. Vozniakovska, K. A., & Bariakhtar, M. P. (2024). Derzhavna pidtrymka biznesu yak priorytet finansovoi stabilnosti ekonomiky [State support for business as a priority for financial stability of the economy]. *Derzhava ta rehiony - State and regions*, (1), 34-39. <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2024.1.6> (in Ukrainian)
3. Melnyk, T. Iu. (2022). Derzhavna pidtrymka ta stymuliuvannia rozvytku biznesu v Ukraini pid chas dii voiennoho stanu [State support and stimulation of business development in Ukraine during martial law]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, 2(100), 3-11. [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11) (in Ukrainian)
4. Varnalii, Z. (2018). Fiskalna polityka ta yii vplyv na rozvytok maloho i serednoho biznesu v Ukraini [Fiscal policy and its impact on the development of small and medium-sized businesses in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odesa National Economic University*, 5(257), 27-49. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/archive.php> (in Ukrainian)
5. Krasnonosova, O. M., & Kharchenko, R. V. (2020). Instrumentarii derzhavnoi polityky u sferi pidtrymky ta stymuliuvannia rozvytku maloho biznesu [State policy tools to support and stimulate small business development]. *Problemy ekonomiky – The Problems of Economy*, 4(46), 42-47. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-42-47> (in Ukrainian)
6. Ivanov, Yu. B., Krasnonosova, O. M., Poliakova, O. Yu., & Tur, O. V. (2021). Formuvannia instrumentarii stymuliuvannia rozvytku maloho biznesu v rehionakh Ukrainy [Formation of tools to stimulate small business development in the regions of Ukraine]. *Problemy ekonomiky – The Problems of Economy*, 4(50), 21-28. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-4-21-28> (in Ukrainian)
7. Murovana, T. O. (2023). Vitchyzniane pidpriemnytstvo v umovakh voiennoho stanu: osnovni tendentsii ta metody pidtrymky [Domestic entrepreneurship under martial law: main trends and methods of support]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49> (in Ukrainian)
8. Serhiichuk, S. I. (2024). Kontseptualni zasady derzhavnoho zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini [Conceptual foundations of state support for sustainable development of entrepreneurship in Ukraine]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 7(35), 298-311. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-298-311](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-298-311) (in Ukrainian)

9. Lashyn, P. M. (2024). Metody ta formy derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho ta serednoho pidpriemnytstva [Methods and forms of state support for the development of small and medium-sized enterprises]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy – Society and National Interests*, 4(4), 1176–1188. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-1176-1188](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-1176-1188) (in Ukrainian)
10. Loiko, V. V. (2023). Pidtrymka ta rozvytok maloho ta serednoho biznesu v ukraini v umovakh viiny [Support and development of small and medium-sized businesses in Ukraine during the war]. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(11), 228–237. <http://doi.org/10.32750/2023-0119> (in Ukrainian)
11. Sobolieva, T. O., & Naumovych, Yu. I. (2022). Faktory vplyvu na konkurentne seredovyshe budivelnnykh pidpriemstv [Factors influencing the competitive environment of construction companies]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University*, (1), 64–67. <http://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-302-1-10> (in Ukrainian)
12. Kopytko, M., & Tkachuk, D. (2024). Vplyv faktoriv zovnishnoho seredovyscha na formuvannia systemy upravlinnia biznes-stiikstiu pidpriemstv [The Influence of Environmental Factors on the Formation of a Business Resilience Management System of Enterprises]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Academic Notes of KROK University*, 1(73), 132–138. <http://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-73-132-138> (in Ukrainian)
13. Herasymova, V. O., & Riezanov, E. O. (2020). Konkurentospromozhnist pidpriemstva: sutnist ta faktory vplyvu v suchasnykh umovakh [Competitiveness of an enterprise: essence and factors of influence in modern conditions]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, (154), 93–97. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-17> (in Ukrainian)
14. Marhitych, V., Hudzovata, L., & Myhovych, V. (2022). Typolohizatsiia innovatsiynykh faktoriv ekonomichnoho rozvytku [Typologization of innovative factors of economic development]. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom – Economic and Management of the National Economy*, 1(85), 21–29. <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-1.85.02> (in Ukrainian)
15. Kryvoviazuk, I. (2023). Kliuchovi faktory spriyannia rozvytku pidpriemstv: zmina formy vlasnosti, diahnostyka stanu, pryiniattia innovatsiynykh rishen [Key factors in facilitating the development of enterprises: change of ownership, diagnostics, and innovative decision-making]. *Zbirnyk naukovykh prats "SCIENTIA" – Collection of scientific papers "SCIENTIA"* (January 20, 2023; Amsterdam, Netherlands), 59–61. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/682/690> (in Ukrainian)
16. Rozum, O. O. (2024). Zarubizhnyi dosvid ekonomichnoho stymuliuvannia pisliavoiennoho rozvytku subiektiv maloho pidpriemnytstva: perspektyvni praktyky dlia Ukrainy [Foreign Experience of Economic Stimulation of Post-War Development of Small Businesses: Promising Practices for Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, (20), 218–226. <http://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.218> (in Ukrainian)
17. Hranovska, I. V. (2021). Suchasnyi stan rozvytku opodatkovannia maloho biznesu v Ukraini [Current state of development of small business taxation in Ukraine]. *Derzhava ta rehiony – State and Regions*, (3), 114–121. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-3-18> (in Ukrainian)
18. Diachun, O. D., & Nahorniak I. S. (2021). Stymuliuvannia rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini v konteksti yevropeyskykh standartiv [Stimulating the development of entrepreneurship in Ukraine in the context of European standards]. O. Panukhnyk (Ed.), *Naroshchuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu subiektiv ekonomichnykh vidnosyn yak osnova postupalnoho rozvytku terytorialno-hospodarskykh system* [Increasing the financial and economic potential of economic entities as a basis for the progressive development of territorial and economic systems] (pp. 85–89). FOP Palianytsia V. A. <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/35252> (in Ukrainian)
19. Marutiak, H., & Tomashivska, M. (2023). *Sproshchennia opodatkovannia yak metod podatkovoho stymuliuvannia biznesu v umovakh viiny* [Simplification of taxation as a method of tax incentives for business in wartime conditions]. In *Aktualni problemy suchasnogo biznesu: oblikovo-fiansovyi ta upravlinskyi aspekty: materialy V Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi internet-konferentsii, 22–23 bereznia 2023 r.* (Vol. 2, pp. 142–144). Lviv: Lviv National University of Nature Management. <https://lnup.edu.ua/attachments/article/5027> (in Ukrainian)
20. Synenko, M.A. (2018). Metod Saati pry pryiniatti upravlinskykh rishen na prykladi pidpriemstva maloho biznesu [Saaty's method in making managerial decisions on the example of a small business enterprise]. *Intellect XXI*, (1), 235–238. http://intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/51.pdf (in Ukrainian)
21. Fedosova, K. (2024). Kroky derzhavnykh orhaniv dlia formuvannia ekonomichnoi polityky pidtrymky biznesu v umovakh viiny [Steps taken by government agencies to formulate an economic policy to support business in times of war]. *Public Administration Aspects*, 12(1), 57–65. <https://doi.org/10.15421/152408> (in Ukrainian)
22. buhgalter911. (2024). Zrobлено v Ukraini: derzhavni prohramy dlia pidtrymky biznesu [Made in Ukraine: government programs to support business]. *buhgalter911*. https://buhgalter911.com/uk/news/news-1081813.html?utm_source=chatgpt.com (in Ukrainian)